

Samen Sterk in praktijk

In augustus 2013 startte het praktijknetwerk Samen Sterk in opdracht van Maatschap Berkepies en Berkepies-Hadders uit de Veenkoloniën. Op 30 juni 2015 is Samen Sterk afgesloten. Welke lessen zijn er geleerd op het gebied van mineralenefficiëntie bij het samenwerken van akkerbouw en veehouder?

Het doel van dit praktijknetwerk is om de samenwerking tussen akkerbouw- en veehouderijbedrijven te optimaliseren op het gebied van mineralenbenutting. Zo wordt de totale mineralenkringloop van de samenwerkende bedrijven verder gesloten. Minder verliezen in deze kringloop zorgen ook voor hogere opbrengsten per hectare. Het netwerk richt zich hierbij alleen op de samenwerking m.b.t. grondgebruik, bemesting en de teelt van gewassen.

Het samenwerkingsverband bestaande uit maatschap Berkepies, maatschap Warringa en Henk Berkepies werkt nu al veel samen door onder andere grond uit te ruilen. Voor een optimale samenwerking zouden het rotatieschema, de bemesting en de mineralenkringloop van de samenwerkende bedrijven gezamenlijk bekeken moeten worden, alsof het 1 gemengd bedrijf is. Dit vraagt veel administratie en planning. De planning van de samenwerking vraagt inpassing van 'technische' aspecten als: rotatieschema, voldoende gras op de huiskavel voor de beweiding, aaltjesdruk, bemesting, bodemkwaliteit en graslandvernieuwing in relatie tot mineralenverliezen voor het eigen bedrijf. Daarnaast zijn er een hoop vraagstukken op het gebied van mestwetgeving: voldoende mestplaatsingsruimte, mest aan-/afvoer tussen de bedrijven, voldoende gras voor derogatie voor de melkveebedrijven, voldoende beschikbaarheid van drijf- en kunstmest voor de bemesting. Door de beperking van de administratie en planning is het samenwerkingsverband op zoek naar een andere methode die past binnen de huidige regelgeving. De methode moet gemakkelijk te kopiëren zijn voor andere bedrijven omdat vele agrarische bedrijven kampen met dit probleem blijkt uit de praktijk van LTO Noord en de WUR-ASG. Zij zien op bedrijfsniveau veel mineralenverliezen bij uitruilen van grond terwijl deze verliezen er op totaal niveau (van de samenwerking) niet zijn. De mineralenverliezen van de veehouder bij het scheuren van grasland worden immers gebruikt door de akkerbouwer. In de huidige systemen wordt dit echter niet zo weergegeven.

Projectactiviteiten

- **Model bouwplanplanning** waarbij rekening wordt gehouden met alle randvoorwaarden zoals, bodemtoestand (fosfaat, stikstof, organische stof, aaltjes), bemestingsmogelijkheden en mineralenkringlopen van de drie bedrijven gezamenlijk. We hebben gemerkt dat de bouwplanplanning een stuk ingewikkelder is geworden toen in 2014 de regels voor derogatie (80% gras en maximaal 20% bouwland) zijn veranderd. Ook moet rekening gehouden worden met zaken rondom vergroening en gewasdiversificatie vanuit het GLB vanaf 2015. Dat maakt dat het model een soort database wordt die de ondernemer ontzorgt en rekent wanneer bijvoorbeeld grasland blijvend grasland wordt in plaats van tijdelijk grasland.

De uitwerking is vorm gegeven door het ontwikkelen van een samengesteld bouwlandplanningsmodel. Hierin zijn alle randvoorwaarden meegenomen en de knelpunten zo goed mogelijk verwerkt. Het model is opgebouwd uit verschillende onderdelen, welke uiteindelijk leiden tot een volledig bouwplan. Het bouwplanplanningsmodel geeft veel

handvatten voor een eenvoudiger planning, minder papierwerk en meer overzicht.

Wilt u meer informatie over het model of zelf gaan gebruiken? Neem dan contact op met Freerk Oudman van DLV via f.oudman@dlv.nl of 06-51587132.

- **Aanleg demovelden**

Deelnemers voorzagen dat rijenbemesting van drijfmest in de rij een belangrijk middel wordt om de opbrengsten van maïs goed te houden en de benutting van fosfaat te verbeteren. Dit komt mede door het verbod op gebruik van fosfaatkunstmest in 2014 op derogatiebedrijven. Daarnaast wordt het nut gezien van het telen van goede groenbemesters om daarmee de uitspoeling van mineralen te verminderen en organische stof in de bodem vast te leggen. Om aan bovenstaande uitwerking te geven en daardoor de kringloop te verbeteren, is gekozen voor het aanleggen van een aantal demovelden met daarin meerdere manieren van bemesting, namelijk:

- volvelds,
- in de rij met GPS,
- meerdere soorten kunstmest en toediening daarvan,
- meerdere groenbemesters.

De demovelden hebben de animo in de regio bevordert voor nieuwe technieken en toepassingen en zorgen voor een verbetering van de efficiëntie van mineralen op de bedrijven.

De conclusie is dat de beste benutting van fosfaat en stikstof bereikt wordt door gebruik te maken van rijenbemesting en door maïs met Iseed coating te zaaien. Voor het gebruik van groenbemesters blijken de volgende methoden het beste rendement op te leveren omdat het vanggewas niet meer na de oogst gezaaid hoeft te worden. De mate van succes is zo minder afhankelijk van de weersomstandigheden en het gewas heeft al een voorsprong.

- het Italiaans Raaigras is onder gezaaid net voor het sluiten van de maïs;
- het Rietzwenk is direct rond het tijdstip van maïs zaaien mee gezaaid.

Beide demo's zijn goed geslaagd en aan te bevelen. .

- **Mineralenkringlopen over 2014 zijn berekend**

De mineralenkringlopen van de afzonderlijke bedrijven zijn in de KringloopWijzer ingevoerd en zijn de kringlopen berekend. Door de aanpassing van de KLW in 2015 kon ook het akkerbouwgedeelte van Maatschap Berkenpies goed worden ingevoerd en konden nuttige en representatieve uitkomsten worden gegenereerd. Gerekend is daarbij met standaard gehalten voor akkerbouwproducten als granen en aardappels. Daarbij hebben we geconstateerd dat feitelijk voor een correcte berekening in 2015 ook de afvoer aan producten moet worden bemonsterd en bemeten. Dan komen deze uitgangspunten overeen met de nauwkeurigheid die nu bij melkvee gerealiseerd wordt. Er zou namelijk verschil kunnen zitten tussen de aangenomen gehalten en hoeveelheden en de werkelijke gehalten en hoeveelheden.

- **Antwoord op regelgeving**

Er zijn teleurstellend weinig mogelijkheden om een samenwerkingsverband veel werk uit handen te nemen qua mestwetgeving en betalingsrechten. De mogelijkheden om de administratie te verlichten zijn beperkt als het gaat om administratie noodzakelijk voor onder andere wetgeving. Dat betekent al snel een juridische samenvoeging met alle gevolgen van dien (fiscaal, juridische, economisch, intermenselijk). Een dergelijke samenvoeging roept meer administratie op dan dat het voorkomt en maakt de samenwerking nodeloos ingewikkeld. Richting beleid is dit een knelpunt waar door de wetgever naar gekeken moet worden.

- **Samenwerking op de kaart gezet**

Door onder andere Samen Sterk staat samenwerking akkerbouw en veehouderij meer in het licht. In de media wordt veel aandacht besteed aan de mogelijkheden en het blijkt dat het een erg actueel onderwerp is. Dat is ook goed te verklaren doordat samenwerking veel kansen biedt. Richting beleid wordt samenwerking ook steeds duidelijker benadrukt. Dat blijkt wel uit het feit dat LTO Noord zich hard maakt voor een intensievere en grootschaliger samenwerking en boeren oproept om de kansen te benutten en te kijken naar de mogelijkheden die er zijn. De verwachting van Samen Sterk is dat door hun rol als demobedrijf en door de communicatie uitingen van het netwerk veel ondernemers en bedrijfsleven getriggerd zijn om kritisch na te denken over wat er al dan niet mogelijk is in de nabije omgeving van de agrarische bedrijven. Ook op de Themadag Samenwerking te Marwijksoord, uitgaande van Innovatie Veenkoloniën, zijn meerdere goede voorbeelden toegelicht en hebben veel sprekers de voordelen van samenwerking benadrukt en opgeroepen tot intensivering. Betrokkenen bij het praktijknetwerk Samen Sterk waren DLV Rundvee Advies, DLV Plant, Adviescommissie Bemesting, Dirksen Management Support, LTO Noord, WUR-ASG en CAH Dronten.